

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Muusika

Mats Piho

MUUSIKARAJAD

Loov-praktilise lõputöö kirjalik osa

Juhendaja: Celia Roose, MA

Viljandi 2022

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Muusikaline teekond	4
1.1. Võru muusikakool 1998-2004	4
1.2. Kodukoha kvartett (kvintett).....	5
1.3. Kaudne kokkupuude Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemiaga	6
1.4. Ansambel Fibrill	7
1.5. Õpingud Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemias.....	9
2. Kontserdikava kontseptsioon ja repertuaarivalik.....	10
2.1. Kontserdi kontseptsioon	10
2.2. Kontserdi kava ja repertuaari valik.....	10
2.2.1. <i>Haani miis</i>	11
2.2.2. <i>Võru reinlender</i>	12
2.2.3 <i>Kesk õitsvaid lilli</i>	13
2.2.4. <i>Reel ja Soggy's slip jig</i>	14
2.2.5. <i>Torupilli Jussi 21. lugu</i>	14
2.2.6. <i>Matsipolska</i>	15
2.2.7. <i>Halvat liput</i>	15
3. Kontserdi ettevalmistus ja korraldus	16
3.1. Repertuaari ettevalmistamine ja kaasmuusikud.....	16
3.2. Kontserdipaik ja lava	17
3.3. Kontserdi reklaam.....	17
Kokkuvõte	18
Kasutatud kirjandus	19
Lisa 1. Noodistused	
Lisa 2. Lavaplaan	
Lisa 3. Reklaampilt	
Summary	31

Sissejuhatus

Käesolev töö on kirjalik osa minu loov-praktilisest lõputööst “Muusikarajad”. Kirjaliku tööga avan samanimelise diplomikontserdi konteksti. Kontsert toimub Viljandi pärimusmuusika aida suures saalis 25. mail kell 19:00 kontsertfestival “Finale” raames.

Oma loov-praktilises lõputöös mõtestan lahti nii geograafilised kui ka muusikalised seosed oma senisel “muusikarajal”. Kirjutan sellest, kust ma tulen, kus olen ning missugused muusikapalad ja muusikalised mõjutused minuga kaasa liiguvad. Lisaks proovin kontserdiga anda vihjeid oma võimalikest tulevikuplaanidest muusikas.

Pean väga oluliseks õpingute käigus saada juurde oskusi ning veel olulisemaks nende oskuste testimist elulises situatsioonis. Oma kontserdikavas ei jää ma turvatsooni, vaid panen ennast proovile. Muuhulgas esitlen omaloomingut ja laulan eelsalvestatud fonogrammide (edaspidi *backtrack*) saatel.

Tänan lavakaaslasi, helindajat, tehnikuid ja valgustajat. Tänan Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemiat kõikide pakutud võimaluste eest arenemiseks. Aitäh teile, kaasmuusikud ja õppejõud. Erilised tänusõnad minu diplomitöö juhendajale ja lauluõpetajale Celia Roosele.

1. Muusikaline teekond

Esimeses peatükis annan ülevaate oma muusikalisest teekonnast. Kirjeldan õpinguid Võru muusikakoolis ning mängimist kodukoha kvartetis, bändi Fibrill liikmeks saamist ning õpingute perioodi Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemias (edaspidi TÜ VKA). Peatükkides toon välja ka mõned seigad oma sportlase teekonnast, sest suusahüpete taust on mõjutanud ka minu muusiku teekonda, teisisõnu “muusikaradu”.

1.1. Võru muusikakool 1998-2004

Alustasin muusikaõpinguid Võru muusikakoolis viiuli erialal. Samal aastal läksin ka Haanja põhikooli ning talvel Andsumäele suusahüppe trenni. Ma ei olnud muusikakooli astumisest huvitatud. Ema, kes oli ise Nõmme muusikakoolis viiulit õppinud, veenis mind sellega, et käime katsetel ainult korra ja kui õppima saada ei õnnestu, siis rohkem proovima ei pea. Kooli tuli uus õpetaja Mirja Randvere ning viiuldajaid võeti vastu rohkem ja koht jagus ka minule.

Lapsepõlves ma ei saanud teha teatud teisi tegevusi enne kui viiul oli harjutatud, näiteks arvutimänge mängida jms. See tingis olukorra, et mul hakkas viiulitunnis hästi minema. Kuna mul oli ka suurepärane erialaõpetaja, siis ei langenud ma muusikakoolist välja, vaid olin pigem tubli viiuldaja. 2002. aastal jagasin I ja II kohta Kagu-Eesti regiooni keelpilliõpilaste konkursil. Suviti osalesin Tiina-Mai Arundi poolt korraldatud Eesti Noorte keelpillimängijate suvekursustel Värskas.

Viiulit õppisin klassikalise muusika baasil. Rohked ansamblitunnid ja orkestriprojektid andsid õppeprotsessi suure panuse. Projektorkestritega esinesime ka välismaal (Rootsis, Taanis ja Saksamaal). Klassikalise muusika sekka sattus pärimusmuusika töötlust ning au sees oli Järveläte koolkonna viiulimuusika Soomest. Ansambli juhendas Jaan Randvere. Ta oli ansambli juhendamisel professionaalne ja nõudlik, selgitades alati lisaks muusikalisele materjalile ka mängitavate teoste tausta. Temalt õppisin töökultuuri, käitumist muusikalises koosseisus ning muusika mõistmist laiemalt.

Peale lõpetamist jäin muusikakooli õppima lisa-aastaks. Lisaks viiulile võtsin õpetaja Merike Kappilt klaveritunde. Viiulit õppisin Tiina-Mai Arundi juhendamisel. Temas oli tippспортlane ja muusik samas isikus. Ta lõpetas konservatooriumi viiuli erialal ning oli ühtlasi NSV Liidu meister orienteerumises. Tänapäevaks on ta töötanud rohkem kui 50 aastat viiuliõpetajana. Ta oli eeskuju sellest, et inimene võib olla edukas nii spordis kui ka muusikas. Tõsi, mina pärast muusikakooli lõppu endas viiulitulevikku ei näinud ning suundusin sporditeele. Hiljem sportlasena asusin millegipärast vabadel hetkedel muusikaga tegelema. Tiina-Mai oli rääkinud, kuidas ta üleliidulistesse spordilaagritesse reisis viiul seljas. Ma ostsin endale aastal 2008 Lahtis hüppevõistlustel olles pillipoest kasutatud mandoliini. Hiljem spordikooli ühikas salvestasin seda ning asusin heliülesvõtteid tootma (edaspidi produtseerima). Toonased katsetused viitavad kontserdikavas laulule “Haani miis”, mille fonogramm on olemuselt sarnane minu esimeste produtseerimise katsetustega.

1.2. Kodukoha kvartett (kvintett)

Kvartett oli jäätiseraha teenimise võimalus. Tegutsesime suviti ajavahemikul 1999-2001. Mängisime enamasti Suure Munamäe vaatetorni madalal platvormil külastajatele muusikat. Kvartetti kuulus kaks perekonda. Liikmed olid (vt Foto 1) mina, minu ema Anni Piho ning Aksel Mängli ja tema ema Ester Mängli. Mina, Anni ja Aksel mängisime viiulit, Ester oli tšellol. Hiljem liitus meiega ka Akseli vend Hugo flöödil. Emad valmistasid ette repertuaari ja kirjutasid käsitsi valmis noodivihikud. Repertuaar oli eestimaine ja kavas oli tähtis koht ka kohalikel lugudel nagu “Võromaa, Võromaa”, “Võru reinlender” jne. Viimane mainitud lugudest on ka minu kontserdikavas “Muusikarajad” meenutamaks muusikateekonna kvarteti osa.

Kvartetis mängimine kattus muusikakooliõpingute esimeste aastatega. Viiulimäng ei olnud tol hetkel veel minu meelistegevus. Ema kasutas nippe, et mind proovi saada. Jäätiseraha maksti esinemiste, mitte proovide eest. Proovi meelitati mind sellega, et sain võimaluse autosõitu harjutada, kui proovid ilusti kaasa tegin. Auto oli tegelikult pere WV Transporter väikebuss. Sõiduautoga sõit poleks mul too aeg õnnestunud, sest ma olin liiga lühike, et roolida ja pedaalida samaaegselt. Väikebussiga seda probleemi ei olnud. Kvartetis mäng aitas otseselt kaasa minu autojuhi oskustele.

Foto 1. Kvartett esinemas Haanja põhikoolis (paremalt; Mats Piho, Anni Piho, Aksel Mängli, Ester Mängli)

1.3. Kaudne kokkupuude Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemiaga

Minu esimene kokkupuude TÜ VKA-ga oli aastal 2005. Isa kutsus mind Lätti festivalile ja palus viiuli ühes võtta. Projektis osales ka Viljandi Kultuurikolledži lõpetanud muusik Astrid Nõlvak (Böning). Ta oli esinemas lätlastele muuhulgas lauludega “Kesk õitsvaid lilli” ning “Puhu tuul ja tõuka paati”. Ta küsis, et kas ma ei sooviks temaga kaasa musitseerida. Poole tunniga olid mainitud lood selged ja astusin koos Astridiga Lätis Dundagas kohaliku festivali lavale (vt Foto 2). Selles piirkonnas oli laul “Puhu tuul ja tõuka paati” tuntud ning kogu publik laulis meie esitusele läti keeles valjult kaasa.

Astridi tutvustatud versioon laulust “Kesk õitsvaid lilli” oli väga mõjuv. Ma loodan oma produktsiooniga edasi anda seda emotsiooni, mida see lugu minus tekitab.

Foto 2. *Esinemine Lätis*

1.4. Ansambel Fibrill

Fibrill on pärimus ja maailmamuusikat viljelev instrumentaalansambel. Bänd loodi 2004. aastal Võrus ja selle algsed liikmed on Mait Visnapuu, Henri Kersna, Siim Meeliste ja Margus Parind. Aktiivsem tegutsemisperiood jääb vahemikku 2004-2011. 2009. ja 2010. aastal esines Fibrill ka Viljandi Pärimusmuusika festivalil.

Peale muusikakoolis veedetud lisa-aastat kolisin Soome Kuopiosse treenima ja õppima. Tekkis võimalus, et ma mõnda aega pilli enam kätte ei võtagi. Nii ei läinud. 2006. aasta kevadel kutsus endine muusikakooli kaaslane Mait Visnapuu mind bändi Fibrill (vt Foto 3), et osaleda Mooste “Elohelü” pärimusmuusika töötluste festivalil. Tal oli vaja asendust bändiliikmele, sest üks viiuldajatest ei saanud üritusel osaleda. Viibisin märtsi keskpaigast kuni mai teise pooleni Eestis ja lubasin minna mängima. Talisportlasena tundus see võimalus üleminekuhooajal toredaks vahelduseks tavarutiinile. Seda enam, et ma polnud juba kuid pilli puutunud. Nüüd tekkis viiulimängule väljund ja mul polnud midagi selle vastu, et puhkuse ajast nädal aega endiste muusikakooli kaaslastega proovi teha ja festivalil esineda.

Foto 3. *Ansambel Fibrill* (Vasakult: Kadri Kund, Siim Meeliste, Mait Visnapuu, Mats Piho, Viljar Rosin)

Ansambel teenis Elohelü festivalilt publiku preemia. Bändis mängisid Mait Visnapuu, Aksel Mängli, Siim Meeliste, Viljar Rosin, Henri Kersna ja mina. Seltskonnaga lisandus ajapikku ka Kadri Kund, Lauri Levistu ja Ivo Kund. Sama festivali külastasin Fibrilli koosseisus ka paaril järgneval aastal ning tasuks publiku preemia ja meeldivalt musitseerides koos sõpradega veedetud aeg.

2008. aasta sügisel valmis Otepääl K90 hüppemägi ja ma kolisin Eestisse. Enne seda lõin bändis kaasa ainult kevaditi. Nüüd oli võimalik ka muul ajal seda teha. Mänge ei olnud palju, kuid ajapikku sain bändi repertuaari selgeks ja minust sai bändi püsiliige. 2010. aastal tulin Austriast treeninglaagrist ja bändikaaslased kutsusid mind Viljandisse, et saaksin kavaga proovi teha ja koos bändiga Viljandi pärimusmuusika festivalil esineda.

Praegu esineb Fibrill mõned korrad aastas ja seda sageli vähendatud koosseisus. Teeme seda oma lõbuks. Tegemist on eelkõige sõpruskonnaga ja koosmusitseerimine on selles seltskonnas tähtsal kohal. Minu jaoks on Fibrill oluline lüli muusikuks olemise teekonnast, sest ei lasknud mul tõsisel spordile keskendumise perioodil muusikast täielikult eemalduda. Ühtlasi andis Fibrillis osalemine võimaluse teha stiililine samm pärimus- ja folk muusika suunas. Bändi repertuaaris on kindel koht muuhulgas ka iiri muusikal.

1.5. Õpingud Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemias

2016. aastal otsustasin lõpetada treeneritöö ja asuda muusikat õppima. TÜ VKA-sse katsetele soovitas minna õde Ann Maria. Ta õppis samas koolis muusikaosakonnas pärimusmuusika suunal. Sisseastumiskatsetel oli minu valikuks helitehnoloogia eriala, kuid mind suunati pärimusmuusika erialale. Olen selle suunamisega väga rahul. Kuid siiski, minu lõpukavas peegeldub lisaks pillimängule ja muusika loomise kirele ka minu huvi produtseerimise ning helitehnoloogia vastu. Seda toetab ka minu muusik-tehnoloogi spetsialiseerumismooduli valik, mis laienes pilliõpetaja- ja muusikt-tehnoloogi spetsialiseerumismooduliks.

Õpingute ajal sain oluliselt teadlikumaks eestlaste muusikalise kultuuri mitmekesisusest ning sellest, kui palju on Eestis inspireerivat ja ainulaadset arhiivimaterjali helisalvestiste näol. Arhiivisalvestiste jäljendamise nüansse aitas avada pärimusmuusika viiuliõppejõud Karoliina Kreintaal. Viiulitooni mitmekülsuse saavutamist ning rütmika täpset tõlgendamist juhendas õppejõud Lee Taul. Pillil mõtlemist ja teadlikkuse tõstmist improvisatsiooni olukorras juhendas mandoliini õppejõud Villu Talsi.

Peale kaht aastat viiuliõpinguid tekkis võimalus valida endale lisapill. Tegin eriala kaheks ning võtsin juurde pärimuslaulu õppejõud Celia Roose juhendamisel. Õppisin palju Soome lahe äärsetele rahvastele omase regilaulu kohta. Õppisin kõrgelt hindama selle laulutraditsiooni väärtust meie kultuuris. Sain ka oskuse sellist laulustiili õpetada.

Praktilise harmooniseerimise õppejõu Themuri Sulamanidze ja helitehnoloogia õppejõudude Sten-Olle Moldau, José Diogo Nevese ja Janar Paeglise suunised õpingute käigus toetasid minu lõpukava kontseptsiooni ellu viimist. See võimaldas iseseisvalt läbi viia vajalikud salvestus- ja helitöötlusprotsessid kontserdil kõlavate *backtrackide* loomiseks.

2. Kontserdikava kontseptsioon ja repertuaarivalik

Teises peatükis tutvustan kontserdikava kontseptsiooni ja kava koostamise põhimõtteid. Avan lühidalt kavasse valitud muusikapalade ja laulude tausta ning esitan arranžeringute analüüsid.

2.1. Kontserdi kontseptsioon

Diplomikontsert “Muusikarajad” on ülevaade minu muusikalisest teekonnast. See on lugu muusika juurde jõudmisest, õpingutest, juhustest, mis teekonnal aset leidnud ja selle suunda mõjutanud ning võimalikest tulevikuplaanidest minu muusikuks olemise protsessis. Kava räägib sellest, kust ma tulen, ning kuhu ma kavatsen liikuda. Seda võib vaadata nii geograafilises plaanis kui ka muusikuks olemise mõõtmes.

Minu kontserdikava kontseptsioon omab rolli ka minu tulevastes muusikalistes tegevustes. Olgu selleks koostöötamine kaasmuusikutega või töötamine õpetajana.

Kontseptsiooni osana pean oluliseks anda ülevaade oma erinevatest õpingute käigus omandatud oskustest. Tahan näidata ennast muusikuna, kes suudab mängida soolopilli, kuid on võimeline ka iseseisvalt muusikat looma, -salvestama ja -produtseerima.

Ma soovin kontsertkavast tekkivat videomaterjali enda tööotsingute protsessis kasutada. Olen otsinud erialast tööd ning pärimusviili õpetajana on ühest õppeasutusest täiskoormuse saamine keeruline. Üldjuhul küsitakse, et mida sa veel õpetada oskad. Hea on viidata lõpukontserdi salvestisele. Kontserdikavast võiks peegelduda lisaks pärimusviili ja -laulu oskustele ka teadmised, mis võimaldavad anda ansamblitundi või juhendada algtasemel digiloomingu ja stuudiotöö ringi.

2.2. Kontserdi kava ja repertuaari valik

Kavas on repertuaari nii minu kodukandist Haanjast ja Võrumaalt kui ka muusikat mujalt Eestist ning välismaalt. Esitusele tulevad ka omaloomingulised palad.

Lisaks laulmisele ja sooloviili mängimisele kasutan kavas *backtracki*, mängin duos ja koos bändiga. Alustan kontserti energilise lauluga, vahepeal võtan tempot ja energiat vähemaks ning tõstan seda taas kava lõpu suunas. Laval olevate muusikute arv kasvab kontserdikava edenedes. Kõik kavas olevad muusikapalad on erinevates helistikes.

Järgnevalt tutvustan kontserdikavas olevaid muusikalisi numbreid (vt Tabel 1). Kirjeldan seadete sündimist ning palade ettekandmise viisi.

Tabel 1. *Kontserdi kava*

Pealkiri	Allikas	Esitajad ja instrumendid
Haani miis	RKM, Mgn. II 637 a <Tallinn <Rõuge khk. - I.Rüütel < Alfred Ruus, snd. 1888.a	Mats Piho (laul, <i>backtrack</i>)
Võru reinlender	Õpitud Anni Piho järgi	Mats Piho (viul, <i>stompbox</i>)
Kesk õitsvaid lilli	Õpitud Astrid Nõlvaku järgi. RKM, Mgn. II 2803 s2 < Ridala, Saardo k. - Mare Kõiva; Paul Vesik < Helene Triksberg, s. 1908 (1976)	Mats Piho (viul, <i>backtrack</i>)
Cooley's reel ja Soggy's slip jig	The Celtic Tribute To Led Zeppelin. (2006). <i>Long Ago and Far Away</i> [Album]. CMH RECORDS. The good tune. (2019, 9. detsember). <i>Soggy's / Siobhan O'Donnell's The Good Tune</i> [Video]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=mfbs9ujy4Go	Mats Piho (viul)
Torupilli Jussi 21. lugu	ERA, Fon A 13 c < Emmaste khk, Muda k, Männiku t - Cyrillus Kreek 1921. A < Juhan Maaker (Torupilli Juhan [Juss]), snd 1845	Mats Piho (viul), Sten Aamer (Kitarr)
Matsipolska	Omalooming	Mats Piho (viul, vokaal), Kelly Veinberg (viul, vokaal)
Halvat liput	Omalooming	Mats Piho (laul), Kelly Veinberg (viul, taustvokaal), Uku Haasma (basskitarr, taustvokaal), Marvin Mitt (elektrikitarr), Henri Erik Tammai (trummid)

2.2.1. Haani miis

Haani miis on siirdevormiline laul (vt Lisa 1). Laulu sõnad on rahvalikud ning sarnane minoorne meloodia on tuntud ka Lätis (Salacgrīva 2012). Kasutan Alfred Ruusi lauldud sõnu ja meloodiat (RKM Mgn II 637). Lisasin laulule ühe üldtuntud värsi (Haani miis näie tsilgupüttü, tiganiku leti iin), mis antud salvestiselt puudus. Leian, et lisatud värss on laulust arusaamise kontekstis vajalik.

Antud pala demoversioon tekkis Covidi tingimustes, vajadusest esitada koolitöö ansamblijuhendajale Cätlin Mägile. Lõpukava tarbeks töötasin looga edasi ja valmistasin demost täispika versiooni. Seade tegemiseks kasutasin järeltöötlusprogrammi Logic ProX-i pakutavaid Apple Loops C-duuri helifaile. Protsess oli juhuslik ja mul ei olnud produtseerimisel kindlat plaani. Lisasin palale audioridasid (edaspidi *tracke*) tunde järgi. Minu valitud lauluvariant oli väheste värssidega ning kolme minutilise loo kokkusaamine ilma instrumentaal vaheosadeta nõudis nuputamist. Laulu vormiline kokku editeerimine oli väljakutse, sest värsivormiline laul ei allu salm-refraän loogikale, millega kaasaegse muusika puhul harjunud ollakse. Mõtlesin ise sõnad ja lisasin seadele räpi osa. Tegin ka miksi ja masteri ning valmistasin juhtvokaalita *backtracki*, mida saan kontsertolukorras kasutada. Laulu žanriks on elektrooniline tantsumuusika.

Olen Haanjamaal kasvanud ja lõpetanud Haanja põhikooli. Teadsin laulu haani mehest juba pisikesest peale. See on laul, mida Haanja kandis osatakse laulda või vähemasti ollakse sellest laulust kuulnud. Algselt oli tegemist Haanja mehi pilkava lauluga, kuid tänapäeval seda laulu kuuldes ei tunne ma pilget ning haani mehed laulavad seda laulu hea meelega.

2.2.2. Võru reinlender

Võru reinlender (vt Lisa 1) on Võrumaal tuntud tantsulugu. Seda on esitatud ka lauluna nii Lõuna-Eestis kui Saaremaal. Saaremaal nime all “Kevadel kui maikuu päevad” (RKM Mgn II 349 d).

Lauluteksti on kirjutanud 1842. aastal Trulluksel Uuri külas sündinud talumees ja laeva kippar Juhan Lindvest, kes laulusõnad ka 1881. a luulekogus "Lõbus Lauulik, ehk Tõt ja nalja noore rahvale" välja andis. (ERR RMARH-183449)

Mina tundsin seda lugu algselt instrumentaalpalana ning oma kontsertkavas mängin seda viiulil. Esimene läbimäng on suhteliselt intensiivne ja mängitud koos burdooniga. Teise läbimängu alguses võtan intensiivsust maha ning kasvatan seda taas pala lõpu suunas. Ettekandes kasutan ka jalaga löödavat *stompboxi* rütmipillina.

“Võru reilendri” õpetas mulle minu ema, kes mängis seda viiulil. See on pala, mille kavatsen ka ise tulevasele põlvele edasi pärandada.

2.2.3 Kesk õitsvaid lilli

“Kesk õitsvaid lilli” (vt Lisa 1) on uuem riimiline rahvalaul. Arhiivist kuulasin helisalvestisi, mis on pärit Lääne-Eestist Ridalast ja Lõuna-Eestist Urvastest (RKM Mgn II 2803 s2; ERA CD 49). Seda on mänginud VLÜ (Hei, sa lisa hoogu, masinit! 2008) ja laulnud ka Ita Ever (ERR 1995-080313-0023). Selle laulu tõlgendusi on mitmeid, milledes varieeruvad nii sõnad kui ka meloodia.

Põhimõtteline erinevus arhiivisalvestiste ning kaasaegsete esituste vahel on taktimõõdus. Arhiivisalvestistel lauldakse kaheosalises meetrumis, kohati swingivalt ja tempokalt. Kaasaegsetes esitustes on tempo aeglasem ning palast on tehtud 3/4 taktimõõdus valss.

Mina õppisin selle laulu Astrid Nõlvaku käest. Sõnad laulan Helene Triksbergi järgi (RKM Mgn II 2803 s2). Meloodias kasutan variatsiooni, mis erineb pisut Heleene lauldud meloodiast. Erinevalt Heleenest ei laula ma swingivalt kahe peale meetrumis vaid 3/4 taktimõõdus.

See on kavas üks kahest laulust, millele tegin muusikalise produktsiooni. Kõigepealt viisin läbi salvestusprotsessi. Seejärel editeerisin helifaile järeltöötlus programmis Logic ProX. Kontsertesituseks võtan produktsioonist välja juhtvokaali, mida laulan enda toodetud *backtracki* saatel. Töötlus on žanriliselt pop-folk.

Esimesena salvestasin koos vokaali ja akustilise kitarri. Seejärel salvestasin akustilise kitarri uuesti. Salvestuseks kasutasin mikrofoni Slate Digital ML-II ja helikaarti Steinberg UR22 ning Logic Pro X programmi. Seejärel salvestasin elektrikitarriga läbi helikaardi ning Logicus kasutasin Yacht Rock võimenduse emulaatorit. Kolmanda instrumendina kasutasin Vintage B3 orelit seades Modern Flute Organ, mille mängisin sisse midina Logic ProX programmis. Flöötorelit on kolm *tracki*. Seejärel mängisin *floor stomp* perkussiooni sisse midina. Lisasin kaks efekti *tracki*, millest üks meenutab tuule sahinat ning teine tuulekella. Viimasena salvestasin puhta vokaali. Hiljem lisasin ka *tracki* sosinaga ning ühe lisa *tracki* akustilise kitarri käiguga.

Peale salvestusprotsessi editeerisin saadud failid ja tegin miksi. Kasutasin ekvalaiserit, ruumikaja ja kompressorit. Peale miksimist tegin veel ühe produktsiooni osa, milles kasutasin gain, panoraam ja ruumikaja automatsioone.

Masteri tegin Brainworx-i bx_masterdeski pistikprogrammi kasutades. Õpingute ajal masteri tegemist ei puudutatud. Tegin masteri õppimise eesmärgil ning ka seetõttu, et lihtsustada helindaja tööd kontsertolukorras, et lugu algaks kohe sobiva helitugevusega.

2.2.4. *Reel ja Soggy's slip jig*

“Cooley’s reeli” ja “Soggy’s slip jig” mängin kokku üheks numbriks. “Cooley’s” on traditsiooniline iiri reel ning “Soggy’s slip jig” on pärit Põhja-Iirimaalt ja kirjutatud Seán Óg Grahani ja Siobhan O’Donnel’s-i poolt (vt Lisa 1).

Reeli mängin kaks läbimängu, millest teise läbimängu kiirema tempoga. Mängutunnetust matkisin Bill Verdieri partiist bändi The Boys of County Nashville poolt mängitud palas “Dazed and Confused” (The Celtic Tribute To Led Zeppelin 2006). “Soggy’s slip jig” on õpitud Kevin Lees-i järgi (The good tune 2019).

“Cooley’s” lõpeb e-molli ja “Soggy’s slip jig” algab A-duuri kvindist ehk e-noodist, mis võimaldab teha ülemineku lugude vahele. Jig-i mängin samuti kaks läbimängu. Üldiselt reele ja jige kokku ei mängita kuna reel on kaheosalises- ja jig kolme osalises meetrumis. Tantsuks mängimise olukorras peaks erineva taktimõõduga lugude kokkusobitamist vältima, kuid leian, et kontsertolukorras muudab see kava vaheldusrikkamaks.

Oma kavva olen võtnud iiri muusika mõttega viidata ansamblile Fibrill.

2.2.5. *Torupilli Jussi 21. lugu*

Torupillikuningas või Torupilli-Juss, pärisnimega Juhan Maaker, oli Emmastest pärit, ülemaaliselt tuntud torupillimängija (Sildoja, 2014). Mängin tema repertuaarist pala number 21 (ERA Fon A 13 c) (vt Lisa 1).

Arranžeerings kasutan burdooni. Seadesse on lisatud riffe ning kahekõne elemente, mis tulenevad pala arranžeerimisest koos kitarrist Sten Aamriga. Pala teises kolmandikus on soolo, et peale soolot teema tagasi tuua.

Juhani mängitud torupillilood on pärimusmuusikute seas populaarsed ka tänapäeval. Torupilli Jussi 21. lugu on õpinguteaegsetel jämmidel sageli mängitud pala.

2.2.6. Matsipolska

“Matsipolska” (vt Lisa 1) on omaloominguline pala, mis on inspireeritud Skandinaaviapärasest polskast. See tuleb esitusele kahe viiuli duona.

Minu kaasmuusikuks on Kelly Veinberg. Ta mängib harmooniasaadet ning toob sisse ka perkussiooni elemente viiulil. Matsipolska näol on tegemist lihtsa meloodiaga, kuid loo edenedes kaunistan meloodiat topeltnootidega, mis mängimist keerukamaks muudavad. Palal on Kelly loodud vaheosa, milles kasutame lisaks viiulile ka vokaale.

Polska oli minule tundmatu tants kuniks pärimustantsu tunnis seda õppejõud Celia Roose juhendamisel õppisime. Tants mõjus selliselt, et tunnile järgnenud nädalavahetusel saigi “Matsipolska” valmis kirjutatud.

2.2.7. Halvat liput

“Halvat liput” (hääldub halvad libud ja tähendab soome keeles odavad piletid) on omaloominguline laul, mis puudutab eesti- ja soome keele erinevusi ning sarnasusi. Kontseptsioon sai alguse Erasmus+ projektist, milles osalesid eestlased, soomlased ja prantslased. Mina olin seltskonnas inimene, kes rääkis nii eesti- kui soome keelt ja seltskonna sulandudes hakkasin selgitama kaaslastele väljendeid, mis eesti keeles tähendavad üht, kuid soome keeles hoopis midagi muud.

Algul tegime kõigest nalja, kuid lõpuks jõudsime tõdemuseni, et sellele probleemile on võimalik tähelepanu juhtida rock muusika abil. Asusin kirjutama sõnu ja muusikat bändile “4 Beers After”. Bändi nimi on selline seetõttu, et kaheti mõistetavad olukorrad hakkavad eestlaste ja soomlaste vahel aset leidma siis, kui on ära tarvitatud mõned vägijoogid ning vennasrahva keel tundub suus olevat. Laul tuleb esitusele rock bändiga. Arranžeari kirjeldus sisaldub teemanoodis (vt Lisa 1).

3. Kontserdi ettevalmistus ja korraldus

3.1. Repertuaari ettevalmistamine ja kaasmuusikud

Pärimusmuusiku diplomikontsert koosneb lähtuvalt nõuetest suures osas soolopaladest, mistõttu sain kontserdikavaga iseseisvalt tööd teha. Ettevalmistusprotsessis oli aeganõudvaks tegevuseks lisaks palade viimistlemisele ka *backtrackide* produtseerimine.

Laulude “Haani miis” ja “Kesk õitsvaid lilli” *backtrackid* valmisid viimase õppeaasta vältel iseseisva töö käigus. “Võru reinlenderi”, “Cooley’s” ja “Soggy’s jigi” seaded valmisid sel kevadtalvel.

“Torupilli Jussi 21.” loo proovid kitarrist Sten Aamriga toimusid vahemikus detsember 2021- mai 2022. Proovides lõime muusikale seade ning tegelesime selle viimistlusega. Kumbki muusik omandas pala proovieelsel ajal iseseisvalt, eelnevalt leppisime kokku vaid esituse helistiku.

“Matsipolska” õpetasin viiuldaja Kelly Veinbergile õpingute teisel aastal kuulmise järgi. Me oleme seda pala koos kooli jämmil majabändina esitanud. Antud kontserdi tarbeks tegime mai kuus proovi, et varasemalt loodud seade meelde tuletada.

“Halvat liput” laulu esitavas bändis teevad kaasa: Mats Piho vokaal, Kelly Veinberg viiul ja taustvokaal, Uku Haasma basskitarr ja taustvokaal, Marvin Mitt elektrikitarr ja Henri Erik Tammai trummid. Pala on kirjutatud detsembris. Aprillis jagasin bändiga google drive kausta, milles oli olemas loo demo, kaust instrumentide *trackidega* ning sõnad koos akordimärkidega. Kaasmuusikutel oli võimalus minu nägemus laulust iseseisvalt ära õppida ning partiid soovi korral täiustada. Mai kuus toimus kaks ühist proovi, milles tegelesime seade viimistlemisega ning kokkumängu harjutamisega.

Kaasmuusikud on minu endised ja praegused koolikaaslased TÜ VKA-st. Meil on olemas varasem koosmängu kogemus õpingute aegsetest kursusekontsertidest, ansambli arvestuste kontsertsarjast Made ning Kelly Veinbergi ja Sten Aamriga olen mänginud koos ansamblis Fropp.

Kontserti helindab Viljar Rosin. Ta andis mulle ka kontserti puudutavat lavatehnilist nõu ning juhtis tähelepanu lugude esitamise järjekorra olulisusele.

3.2. Kontserdipaik ja lava

Kontsert toimub Viljandi pärimusmuusika aidas. Minu kavas on žanriliselt väga erinevat muusikat, on akustilistel pillidel esitatavat pärimusmuusikat, *backtrackiga* lauldavat elektroonilist tantsumuusikat ja pop-folki ning rock bändiga ette kantavat omaloomingut. Avaldasin soovi esineda pärimusmuusika aida suures saalis, sest sealne helisüsteem toetab minu erinevaid žanre koondava kava ettekandmist. Minu soovi võeti arvesse.

Mina paiknen laval keskel ning duokaaslased asetsevad minust vasakul. Lõpulooks lavale tulev bänd paikneb kaarjalt meie taga ja külgedel (vt Lisa 2)

3.3. Kontserdi reklaam

Ma esinen TÜ VKA poolt korraldatava kontsertfestivali “Finale” raames. Selle reklaamiks lõi muusikaosakond internetilehekülje, mis koondab informatsiooni kõikide esinejate kohta. Samuti reklaamib TÜ VKA “Finalet” sotsiaalmeediaplatformil *Facebook*. Jagan TÜ VKA poolt loodud sisu ka enda *Facebooki* lehel. Perekonnale ja tuttavatele reklaamin üritust suusõnaliselt.

Kontserdi reklaamiks kasutatava pildi töötlesin kokku kahest pildist. Esimesel pildil olen mina suusahüppel. Pilt on tehtud Austrias Bischofshofeni suusahüppemäel. Pildil on suusahüppaja ja maandumisrajad. Teisel pildil olen musitseerimas koos Siim Kartauga ja pildi autor on Gerli Paju, kunstnikunimega Ekvilibrist.

Kokku töödeldud reklaampilt (vt Lisa 3) ilmestab minu kontserdikava “Muusikarajad”. Iga muusikaline žanr on omaette rada, mida mööda astuda. Oma kavas puudutan mitmeid žanre. Minu senisest muusikalisest teekonnast suur osa kulges paralleelselt spordi ja suusahüpetega. Suusahüpetega ma enam ei tegele ja minu tehtud maandumisradu lumel ei ole, kuid teekond muusikaradadel jätkub.

Kokkuvõte

Loov-praktilise lõputöö kirjalikus osas annan ülevaate minu senisest muusikalisest tegevusest. Tutvustan diplomikontserdi “Muusikarajad” kontseptsiooni, esitusele tulevat repertuaari ning repertuaari ja kontserdiga seotud ettevalmistusprotsessi.

Esimeses peatükis annan ülevaate oma muusikalisest teekonnast ning selle seosest kontserdil ettekandele tuleva repertuaariga. Kirjeldan õpinguid Võru muusikakoolis ning mängimist kodukoha kvartetis, bändi Fibrill liikmeks saamist ning õpingute perioodi Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias.

Kirjaliku töö teises osas kirjeldan kontserdikava “Muusikarajad” kontseptsiooni ning annan ülevaate repertuaarist ja arranžeringute valmimisest.

Töö kolmandas osas kirjeldan kontserdikava ettevalmistamise ajaraamistikku, prooviprotsessi, koostööd kaasmuusikutega ning kontserdi korralduslikku poolt.

Diplomikontsert “Muusikarajad” on kõlalt mitmekülgne. Loodan pakkuda üllatusi muusikažanriliste valikute osas. Ma mängin tuntud pärimusmuusika palasid. Esitlen omaloomingut ning näitan kontserdiga oma muusikateekonna võimalikke tulevikusuundi. Mängin sooloviulit, laulan koos *backtrackiga* elektroonilist tantsumuusikat ning folk-poppi, mängin viiuliduos ning viiul kitarr duos ja laulan rock bändis soome- ja eesti segakeeles loodud omaloomingut.

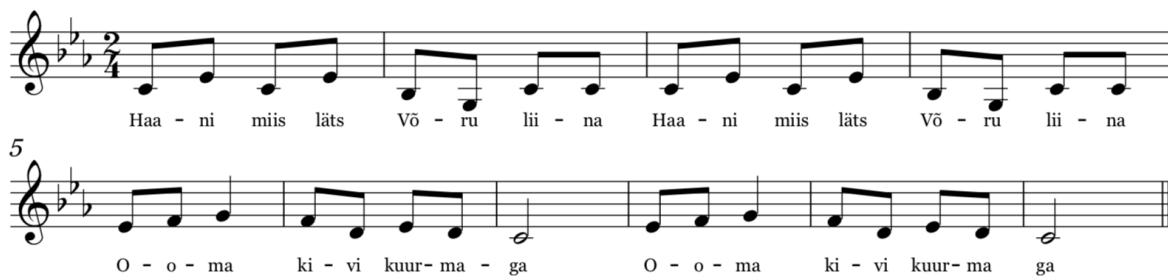
Kasutatud kirjandus

- ERA, CD 49 <Kanepi; Urvaste - Anu Korb (06.1997)
- ERA, Fon A 13 c < Emmaste khk, Muda k, Männiku t - Cyrillus Kreek 1921. A < Juhan Maaker (Torupilli Juhan [Juss]), snd 1845
- ERR Audioarhiiv, RMARH-183449
- ERR Videoarhiiv, 1995-080313-0023_0003_D10_TARMO-ALBUM_ITA-EVER.mxf
- RKM, Mgn. II 349 d <Kingissepa raj., Kuressaare k/n., Tahula k. / Kaarma khk./ - L. Briedis < Ann Kristjan, 65 a. (1960).
- RKM, Mgn. II 2803 s2 < Ridala, Saardo k. - Mare Kõiva; Paul Vesik < Helene Triksberg, s. 1908 (1976)
- RKM, Mgn. II 637 a <Tallinn <Rõuge khk. - I.Rüütel < Alfred Ruus, snd 1888.a
- Salacgrīva. (2012, 2. aprill). *"Jūras māte man prasīja" - Folkloras kopa "Cielava" vad. Z.Mennika.* [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=c7UGWoWxoIEs>
- Sildoja, K. (2014). *Äratusmäng uinuvalle rahvamuusikale.* Eesti teatri- ja muusikamuuseum
- The Celitic Tribute To Led Zeppelin. (2006). *Long Ago and Far Away* [Album]. CMH RECORDS.
- The good tune. (2019, 9. detsember). *Soggy's / Siobhan O'Donnell's | The Good Tune* [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=mfbs9ujy4Go>
- Väikeste lõõtspillide ühing. (2008). *Hei, sa lisa hoogu, masinist!* [Album]. Elwood.

Lisa 1. Noodistused

Haani miis

Alfred Ruus
(laul)
Rõuge

RKM, Mgn. II 637 a <Tallinn <Rõuge khk. - I.Rüütel < Alfred Ruus, snd 1888.a. Noodistanud Mats Piho (2022).

/: Haani miis läts Võru liina : /
/: oma kivikuurmaga : /
/: Kui tä kivi ärä müie : /
/: ostse leeväpalakeist. : /
/: Haani miis läts Tiganiku puuti : /
/: oma leeväpalaga. : /
/: Haani miis näie tsilgupüttü : /
/: Tiganiku leti iin. : /
/: Haani miis pallel poodisaksa: :/
/: “ Herrä, lupa tsorgata! “ : /
/: “ Tsorka, tsorka, Haani miis : /
/: oma leeväpalakesit! “ : /

Räpp, autor: Mats Piho

Ise olen Villalt, hobu on Trollast,
kivid on mullast ja kett on kullast.
Nõõ, nõõ Kit sõida Võrupoole teele,
Kivid vaja rahaks teha, homme on ju reede.
Õlle 17.- es laval Ummamuudu,
club Boshwetter esineb Getter.
Triinu baaris kõva pidu, nägin vana sõpra.
Tamula vanake: “ütle, kuidas näkkab?”
“Elu on mul Kubjal, Eloniga chillin.
Tule läbi teeme dringid Space X no need!”
Järka päev Jaagumäe timmitud söögid.
Kohvik Katariina tegi kohvile šedöövri.
“Kit, lähme koju!”. Keha vajab puhkust.
Kalliskivi koorma *coiniks* tegin
Haanin elu luksus.

Võru reinlender

Õpitud Anni Piho (snd. 1964. a. Tallinnas) järgi. Noodistanud Mats Piho (2022).

Kesk õitsvaid lilli

Helene Triksberg
(laul)
Ridala

The musical score is written in treble clef with a key signature of two sharps (F# and C#) and a 3/4 time signature. It consists of four staves of music with lyrics in Estonian. The first staff starts with a treble clef and a key signature of two sharps. The lyrics are: Kui e - ha pu - nal tuld lee - kis me - ri. Kui e - ha. The second staff starts with a treble clef and a key signature of two sharps. The lyrics are: pu - nal tuul ju - tus - tas. Aas vai-kselt lei - i -. The third staff starts with a treble clef and a key signature of two sharps. The lyrics are: nas kui päi - ke su - ri ja me - ri. The fourth staff starts with a treble clef and a key signature of two sharps. The lyrics are: u - ne - le ran - na äi - u - tas. The score includes measure numbers 10, 19, and 26. There are repeat signs and first/second endings in the fourth staff.

Kui e - ha pu - nal tuld lee - kis me - ri. Kui e - ha

10

pu - nal tuul ju - tus - tas. Aas vai-kselt lei - i -

19

nas kui päi - ke su - ri ja me - ri

26

1. 2.

u - ne - le ran - na äi - u - tas. tas.

Õpitud Astrid Nõlvaku järgi. Noodistanud Mats Piho (2022).

Kui ehapunal tuld leekis meri,
kui ehapunal tuul jutustas.
/: Aas vaikselt leinas,
Kui päike suri
ja meri unele ranna äiutas. :/

Kesk õitsvaid lilla,
ma leidsin sinu.
Kesk õitsvaid lilla,
sind suudlesin.
/: Kesk õitsvaid lilla,
meil laulis õõbik,
ta laulis hünni armastusele. :/

Kui kell on neli,
Minu süda mures.
Kus viibid sa
minu kallike?
/: Sinu väikene suuke
ei iial väsi.
Suudlusi jagab ta sulle miljoneid. :/

Cooley's reel

The musical score for "Cooley's reel" is written in G major (one sharp) and 4/4 time. It consists of six staves of music, each containing four measures. The first staff starts with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody is composed of eighth and sixteenth notes, with some measures containing beamed sixteenth notes. The second staff begins with a measure rest labeled '5'. The third staff begins with a measure rest labeled '7' and includes a first ending (marked '1.') and a second ending (marked '2.'). The fourth staff begins with a measure rest labeled '10' and features a repeat sign at the start. The fifth staff begins with a measure rest labeled '14'. The sixth staff begins with a measure rest labeled '16' and also includes a first ending (marked '1.') and a second ending (marked '2.'). The piece concludes with a double bar line at the end of the second ending.

Õpitud Bille Verdier'i järgi. Noodistanud Mats Piho (2022)

Soggy's slip jig

Õpitud Kevin Lees'i järgi. Noodistanud Mats Piho (2022)

Torupilli Jussi 21. lugu

Juhan Maaker, *Torupilli Juss*
(torupill)

Emmaste

ERA, FON A 13c < Emmaste khk, Muda k, Männiku t - Cyrillus Kreek 1921. A < Juhan Maaker (Torupilli Juss), snd 1845. Noodistanud Cätlin Mägi (2014).

Matsipolska

Mats Piho

The musical score for "Matsipolska" is written in 3/4 time and consists of four staves of music. The first staff contains measures 1 through 4, featuring eighth-note triplets. The second staff begins at measure 5 and includes a first ending (marked "1. F Fine") and a second ending (marked "2."). The third staff starts at measure 10 and continues the melodic line with triplets. The fourth staff begins at measure 14 and concludes with a first ending (marked "1.") and a second ending (marked "2.") that leads back to the beginning of the piece.

D.C al Fine

Halvat liput

INTRO: TRUMMID, SIIS KITARRID, VOX(RÄÄKIDES)

A1 : KÕIK MÄNGIVAD PEALE VIULI

PRECHORUS : KITARRID RIFF

B1 :

A2 :

PRECHORUS : KITARRID RIFF

B2 : VOX, KITARR(PEHME SOUND), VIUL SISSE KAIGUQA

B3 : KÕIK MÄNGIVAD

B4

HALVAT LIPUT

MATS PIHO

INTRO

TAL - LINN - AAN HAL - VAD LI - SUD TAL - LINN AAN HAL - VAD LI - SUD

A1.2

OST - SIN - Ü - HET HAL - VAD LI - SUD TAL - LINN - AAN SOIT - SIN SINN - E Ü - HE SUU - RE LAU - DA - QA
LAE - VALT - VEE - REN MA - HA MAT - KA LAU - GU - QA PE - DE O - LI VAS - TAS SE - MMI - QA

TEE - NIN - DA - JA KU - SIS MULT MIS LÄ - HES POIS LOIN RU - SI - KA - GA LET - TI EI TEA.
KOR - TAS MI - NUT PE - LE JA KAI - KKI O - KO. E - LÄ - MÄ ON LAI - FI SO NOT

SIIS KUI O - LIN A - RA SOO - NUD VII - NE - RI AV - VA - SIN - MA Ü - HE - SUU - RE KO - O FFI.
AU - TO PE - DEL KA - RU ON LEN - DAV VAIP UU - ED KUM - MID TUR - SO OI. VAH - VA VARK

PUNANE O - LI PURK JA HÖ - SE - DA - NE KA VEITS KAHT - LA - NE KÕIK MA TEAN
KAAPAS KO - HALT MINE MA JA NÜ - UD ON KÕIK MIND O - TAS TII - RIS RI -

15 **PRE-CHORUS**

TAL - LINN-AAN HAL - VAD LI - SUD TAL - LINN-AAN HAL - VAD LI - SUD TAL - LINN AAN HAL - VAD LI - SUD

21 **81.3.4**

RA-KAS-TAN PTUI TUI TUI TUI MA RA-KAS-TAN_PTUI TUI TUI TUI MA RA-KAS-TAN_PTUI TUI TUI TUI MA RA-KAS-TAN

25

RA - KAS - TAN PTUI TUI TUI TUI MA RA - KAS - TAN PTUI TUI TUI TUI MA

27

RA - KAS - TAN TAL - LIN - NAS ÜHT NASIT

FINE (E?)

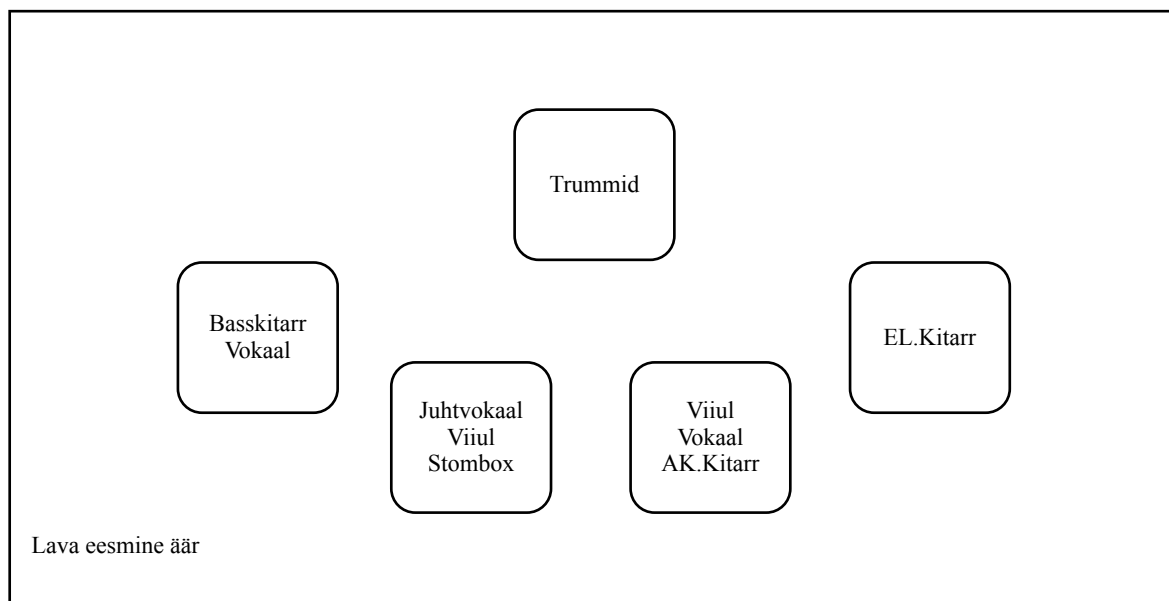
30 **82**

RA KAS-TAN MA RA KAS-TAN MA RA KAS-TAN MA RA KAS TAN

34

RA-KAS-TAN MA RA-KAS-TAN MA RA-KAS-TAN TAL-LIN - NAA ÜHT NAIST
VIJLI KAIK

Lisa 2. Lavaplaan

Lisa 3. Reklaampilt

Summary

This written part of the thesis describes my music related journey from my childhood to that day. I introduce the concept, its repertoire and preparing process of my diploma concert “Muusikarajad” (Music tracks).

In the first chapter I describe my studies in Võru children’s music school and playing in local string quartet. I also tell the story of playing in a band called Fibrill and describe my studies at the Tartu University Viljandi Cultural Academy. I link those stories with my concerts repertoire.

In the second part I open up my concerts concept, give overview of the repertoire and the arrangements of the pieces.

In third part I describe the timeframe of the rehearsals, collaboration with the fellow musicians and organisational side of the concert.

Diploma concert “Muusikarajad” contains music from different genres. I try to provide surprising moments for the audience with my musical choices. I play locally well known Estonian folk songs and also present my own creation. I show possible directions in music genres that I would like to experiment on in the future. During the concert I sing with backtrack, play on solo violin, play in a duo with violin and with guitar and sing in rock band.

Lisa 4 Lihtlitsents (Tartu Ülikoolis lõputöö juurde lisatav lihtlitsents)

Lihtlitsents lõputöö reprodutserimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Mats Piho,

1. Annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose “Muusikarajad”, mille juhendaja on Celia Roose, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.